

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologiska analys av sakristian i Härnevi kyrka, Uppland

Linderson, Hans

2010

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2010). *Dendrokronologiska analys av sakristian i Härnevi kyrka, Uppland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2010:56). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

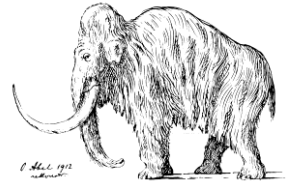
LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

13 sept 2010

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2010:56

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SAKRISTIAN I HÄRNEVI KYRKA,
UPPLAND**

Uppdragsgivare: Olle Ferm, Stockholms universitet, SE-106 91 Stockholm,
Organisationsnummer: 202100-3062 (kontaktperson: Ann Catherine Bonnier)

Område: SW Uppland **Prov nr:** 62885-895 ej 894 **Antal borrhov + äldre analys:** 10+2

Dendrokronologiskt objekt: remstycken och takstolar i sakristian.

Information:

Teckenförklaring till tabellens andra kolumn.

y= yttre

i=inre

R=remstycke

e=öst

w= väst

S=sparre

St=stötta

Tv=tvärstycke

4=fjärde takstolen från syd

Splintstatistik (antal årsringar i splint som gör det möjligt att bedöma fällningsåret):

Ek: 17 ± 7 årsringar är den normala variationsbredden för att täcka in näst intill alla träd. Virket i Härnevi kyrkas sakristia är vuxet så att man kan förvänta sig antalet år i splint till 13 ± 3 , vilket också bevisas eftersom vankant uppträder i en av de **två trädindividerna** som virket är taget ur (jmf tabellen, E1 respektive E2). Den snävare tolkningen har använts i tabellen nedan eftersom det är med övertygande sannolikhet samma eller liknande utfall även för det andra trädet.

Kol14-analys av remstyckena i sakristian

Årsring (ÅR) 10-13 av 43 i det dendrokronologiska provet har C14-analyserats.

Resultatet ger år 1295-1445 (vid 2 sigma, 95,4% sannolikhet). Till detta skall läggas de årsringar som beräknas finnas utanför ÅR 10-13 för att få timrets avverkningsår. Vi vet att 27-30 skall läggas till samt de årsringar som saknas i provet. Provet innehåller 6 ÅR i splinten. Generellt innehåller ek 10-24 ÅR i splinten (veden närmast under bark). Det skall således läggas 4-18 ÅR till dateringsresultatet.

Den äldsta möjliga dateringen blir då $1295+29+4=1328$ e kr

Den yngsta möjliga dateringen blir $1445+29+18=1492$ e kr

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	Prov besk rivning	Träd slag	Antal: år; mätserie	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Enhetliga Grupper: byggtid
62841**	yRe	Ek	36, 2	Ej sp	1338	E 1348	E2
62842**	yRw	Ek	43, 2	Sp 10 W	1351	V 1351/52	E2
62885	yRw	Ek	49	Sp 6 nära W	1347	1350±3	E2
62886	iRw	Ek	63;2	Sp 8 nära W	1346	1349±3	E1
62887	iRw	Ek	62	Sp 1, ej W	1340	1349-1363	E1
62888	iRe	Ek	43	Ej sp	1331	E 1341	E2
62889	yRe	Ek	59	Sp=10, W	1351	V 1351/52	E2
62890	ReTv	Ek	20	Sp=1, ej W	1338	1347-1361	E2
62891	S4e	Gran	31;3	W	1444	V 1444/45	A
62892	St4e	Gran	29;6	W	1444	V 1444/45	A
62893	St3e	Gran	28;3	W	Ej datering	-	
62895	S5e	Gran	19;3	W	1444	V 1444/45	A

Diskussion och kommentarer till dateringsresultaten:

Sakristian

De provtagna remstyckena är tagna ur två olika **ek-träd**. Om de är avverkade samtidigt har detta skett **vinterhalvåret (augusti – maj) 1351/52**. Virket bär en lokal prägel när det gäller tillväxtvariation. Trots att, det lilla inlaxade tvärstycket mellan inre och yttre remstycke på östra sidan, inte hade mer än 20 årsringar var den möjlig att datera

Takstolarna är av gran och är avverkade **vinterhalvåret 1444/45** och är tagna i samma område, sannolikt samma ståndort, som det övriga granvirket i kyrkan. En kol-14 datering av remvirket styrker den dendrokronologiska dateringen.

En kol-14 datering av årsring 10-13 på prov 62842. Kol-14 analysen ger dateringen, 1295-1445 e kr (2 sigma) med ett beräknat avverkningsår mellan 1328-1492.

Ett osäkert dateringsförslag baserat på 79 årsringar kan nu skindläggas gentemot föreliggande säkra dateringen, baserad på 376 olika årsringar.

En reflektion av remstyckenas datering som inträffar i anslutning till digerdödens uppträdande. Byggnation under digerdödens efterverkningar är mycket ovanliga, vilket vi kan spåra i det dendrokronologiska materialet. Måhända var inte trakten ännu drabbad eller är byggnaden ett uttryck för någon form av omorganisation i samhället?

Hans Linderson

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, 0738-448812

Fax +46-46-2224830 e-mail:

Hans.Linderson@geol.lu.se

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891 , 0738-448812